

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 423-1907)

Originalt emne

Pengeinstitutter

Pengeinstitutter/Banker

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 21. november 1907](#)
- 2) [Byrådsmødet den 19. december 1907](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 21. november 1907 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 423-1907)

Indstilling fra Kasseudvalget om Optagelse af et midlertidigt Laan paa 1 Mill. Kr.

"Kommunens Gæld til Aarhus Privatbank (paa Kassekredit) er i den senere Tid stegen stærkt, saa at den nu har naaet ca. 202425 Kr. Til Dækning af denne Gæld saa vel som til Bestridelse af forskellige i den senere Tid paaløbende Udgifter har Kasse- og Regnskabsudvalget søgt at opnaa et midlertidigt Laan paa 1 Million Kr. og har i denne Anledning henvendt sig til forskellige Pengeinstitutter, saaledes som det nærmere fremgaar af vedlagte Koncept. Svarene paa disse Henvendelser vedlægges ligeledes.

Udvalget indstiller, at det fra Aarhus Privatbank fremkomne Tilbud antages paa de i Bankens Skrivelse nærmere angivne Vilkaar, og at Laanet - med Tilladelse fra Indenrigsministeriet - anvendes overensstemmende med hoslagte Fortegnelse.

Det bemærkes, at Bankdirektør Nørgaard under denne Sags Behandling har fratraadt

Udvalget og Suppleanten Grosserer Filtenborg tiltraadt det."

Fortegnelsen er saalydende:

Til Indretning af Kvægtorv, Opførelse af Eksportstalde m. m. 130000 Kr. Forskellige
Udgifter ved Skolevæsenet 20000"

Bidrag til et nyt Ur paa Domkirken 11000"

Bidrag til Chr. IX's Børnehjem . . 10000"

De vedtagne Foranstaltninger ved Vandværket: Nye Boringer og en ny Højdebeholder for 1.

Trykzone..... ca. 200000 "

En ny Beholder ved Gasværket . . 300000"

En Turbodynamo ved Elektricitetsværket 70000"

Tilskud til Landsudstillingen..... 150000"

Til delvis Dækning af Udgifter ved

en ny Pavillon ved Varna .. . 50000"

Til delvis Dækning af Udgifterne

ved den ny Kirkegaard..... 59000"

1000000 Kr.

Formanden erindrede om, at han ved personlig Henvendelse til forskellige københavnske Pengeinstitutter havde undersøgt Mulighederne af at skaffe et midlertidigt Laan, men at Udsigterne til at faa et saadant paa rimelige Vilkaar ikke havde været lyse. Kasseudvalget havde derfor forespurgt en Række Pengeinstitutter om, hvorvidt og paa hvilke Betingelser, de maatte være villige til at yde Kommunen et midlertidigt Laan paa 1 Million Kroner. Paa samtlige Forespørgsler var der indløbet Svar, men efter Udvalgets Mening kunde der kun være Tale om at acceptere Tilbuddet fra Aarhus Privatbank. Fra den herværende Handels- og Haandværkerbank var der ogsaa kommet Tilbud om et Laan, men kun paa 250000 Kr. og dyrere for Kommunen end Privatbankens Tilbud, der gik ud paa, at denne Bank var villig til at yde Kommunen et Laan paa 1 Million Kroner til en Rente af 5½ % paa de Betingelser, at første Halvdel af Laanet erlagdes straks og tilbagebetaltes 1. December 1909, og anden Halvdel erlagdes 1. Juli 1909 og tilbagebetaltes 1. Juli 1910, samt at Laanet iøvrigt skulde

være uopsigeligt fra begge Sider.

Skønt det var tvivlsomt, om Kommunen vilde staa sig ved at tage imod Tilbuddet, da den nuværende høje Diskonto muligvis vilde gaa ned, var Kasseudvalget dog enig om, at man vilde være bedst tjent med at gøre dette, saa meget mere som man derved vilde blive behageligere stillet, end naar man maatte lade det komme an paa Bankens Velvilje, om man kunde faa Penge paa Kassekredit eller ej.

Angaaende Laanets Anvendelse tænkte Udvalget opgivet til Ministeriet, at der til Indretning af Kvægtorvet skulde bruges 130000 Kr., til Skolevæsenet 20000 Kr., til Bidrag til et nyt Ur paa Domkirken 11000 Kr., til Christian den IX's Børnehjem 10000 Kr., til Vandværket til nye Boringer og en ny Højdebeholder for 1. Trykzone 200000 Kr., til en ny Gasbeholder 500000 Kr., til en Turbodynamo 70000 Kr., til Landsudstillingen 150000 Kr., til delvis Dækning af Udgifter ved en ny Pavillon ved Varna 50000 og til delvis Dækning af Udgifterne ved den ny Kirkegaard 59000 Kr.

Idet Udvalget mente, at man med dette Laan kunde hjælpe sig de første Par Aar, indstillede det, at man tog mod Privatbankens Tilbud og anvendte Pengene paa den anførte Maade.

Naar Hr. Simonsen i et af de sidste Møder havde ment, at man tidligere burde have optaget Laan, og at det sidste Laan, i den Tid Hr. Simonsen havde været i Byraadet, forlængst var opbrugt, maatte han oplyse, at man 2 Maaneder efter sidste Valg havde en Beholdning paa 790000 Kr. og til gode i Banken 500000 Kr., og et halvt Aar senere en Beholdning paa 480000 Kr. og til gode i Banken 270000 Kr. 1. Januar 1907 havde man en Beholdning paa 250000 Kr. og 60000 Kr. i Banken, og 1. April 1907 en Beholdning paa 190000 Kr. og til gode i Banken 35000 Kr. Først i Tidsrummet fra 1. April til 1. November var Forandringen sket, og Gælden til Privatbanken var for Øjeblikket ca. 203000 Kr. Han fandt det meget uheldigt, at der fra et Medlem, der tilmed nød den Tillid at sidde i Budgetudvalget, var fremkommet saa urigtige Meddelelser, der i høj Grad var egnede til at svække Tilliden til Kommunens finansielle Styrelse og Kredit, og han forstod ikke, at Hr. Simonsen kunde være uvidende og uforstaaende overfor disse Spørgsmaal, som var drøftet i Budgetudvalget, hvor Hr. Simonsen havde været til Stede. De Forespørgsler, der var fremkommet i Hr. Simonsens Blad angaaende Kommunens Forhold til Privatbanken, kunde der naturligvis ikke være Tale om at besvare i Bladet, men vilde Hr. Simonsen gentage Spørgsmaalene i Byraadet, skulde man gerne oplyse, hvorledes Forholdet var.

Simonsen havde ved sidste Budgetbehandling faaet det Indtryk, at Laanet var opbrugt, og

at den sidste Del deraf var blevet brugt til Skolen i Finsensgade, uagtet den var bestemt til noget andet. Hvorledes Stillingen var mellem Kommunen og Privatbanken, havde det været umuligt for ham at se, og han troede, der kunde udarbejdes en noget mere omhyggelig Ekstrakt, end den man i Almindelighed fik. Det var første Gang, han havde haft Lejlighed til at faa et Opgør over Forholdet mellem Banken og Kommunen, og han var glad ved at vide, hvorledes Sagerne stod, men maatte dog forundre sig over, at en saadan Fremstilling ikke før var blevet givet. At Kommunen kunde ligge med en halv Million, naar man ikke havde Raad hverken til det ene eller det andet, kunde han ingen Anelse have om. Iøvrigt var han ikke forberedt paa en saadan Afrøfling, som her var begyndt, men han havde den Mening, at den fremkomne Kritik havde været medvirkende til, at Privatbanken havde stillet et Tilbud, der, uagtet det ganske vist angik et Obligationslaan, var bedre, end han havde ventet det fra den Kant, og at denne Antagelse var rigtig, fandt han bekræftet ved, at Kritikken var nævnt i Bankens Skrivelse.

Formanden fandt det fremdeles ganske mærkeligt, at Hr. Simonsen havde haft den Mening, at Laanet var opbrugt. Hr. Simonsen kunde ved Henvendelse til Bogholderen let have faaet oplyst, hvorledes Forholdet var, og det burde Hr. Simonsen have gjort, inden Hr. Simonsen fremkom med Kritikken.

Jakob Jensen vilde tilraade, at man tog imod Privatbankens Tilbud. Selv om Laanet vel nok vilde koste lidt mere end en fortsat Kassekredit, maatte det dog foretrækkes, idet det vilde være behageligt at vide, hvor mange Penge man havde til Disposition. Han troede dog ikke, man kunde hjælpe sig med Laanet i to Aar, for ganske vist kunde Spørgsmaalet om Sygehuset maaske udsættes, skønt han ikke troede det, men en ny Skole kunde man ikke vente med i to Aar.

Vestesen troede ikke, at Privatbankens Tilbud var paavirket af Hr. Simonsens Kritik, og ansaa det for et Spørgsmaal, om det ikke vilde være billigere for Kommunen at fortsætte med Kassekreditten i Stedet for at tage mod Tilbuddet. Det fremgik af Bankens Skrivelse, at Banken beregnede sig Nationalbankens højeste Diskonto uden Provision, hvilket maatte anses for en meget fordelagtig Maade at have en Kassekredit paa. De indkomne Svar paa Kasseudvalgets Forespørgsler viste, at de øvrige lokale Pengeinstitutter kun i meget ringe Grad eller slet ikke kunde tilfredsstille Kommunens Behov.

Simonsen mindede om, at Anledningen til hans Udtalelser var den Rente, som Privatbanken beregnede sig af Kommunen, og han kunde ikke indse, hvorledes det kunde

skade Byen eller svække dens Kredit, at man omtalte, at Banken tog 1 % højere Rente end nødvendig, da Banken dog havde en større Sum af Byens Penge indsat.

Han syntes, at Formanden var lovlig langt ude, naar Formanden angreb ham, som sket var, og det forekom ham, at Formanden, som var Medlem af Privatbankens Repræsentantskab, ikke var berettiget til at føre an i denne Sag.

Et af Spørgsmaalene i "Demokraten" gik ud paa at faa oplyst, om Privatbanken ikke havde diskonteret Veksler til en lavere Rente til andre, end den beregnede sig af Kommunen. Kommunen maatte anses for fuldt saa sikker som en privat Mand, og det skulde ikke synes, at et Obligationslaan gav Banken større Sikkerhed, end den alt havde for Kassekrediten.

løvrigt maatte han anse det for rigtigst, om der i Forvejen var blevet givet ham Meddelelse om den Aktion, der forestod, saaledes at han var blevet i Stand til at foretage de fornødne Undersøgelser.

Filtenborg ansaa det for en for Kommunen meget fordelagtig Overenskomst, som i sin Tid var sluttet med Privatbanken, om en Kassekredit til Nationalbankens højeste Diskonto uden Provision. Rente for Kassekredit, hvor Pengene skulde være rede til enhver Tid, maatte ikke sammenlignes med Vekselrente. Efter hans Mening havde Byen staaet sig udmærket ved denne Bankforbindelse.

Formanden hævdede, at der i Udvalget ikke var forberedt nogen Aktion mod Hr. Simonsen, men at de fremkomne Udtalelser stod for hans egen Regning. Anken kunde for Resten vendes mod Hr. Simonsen selv, der var faldet Kasseudvalget i Ryggen med Paastande, der intet positivt indeholdt.

Det var meget rigtig, at han var Medlem af Privatbankens Repræsentantskab, men det vilde dog være urimeligt, om han derfor skulde være udelukket fra at omtale Byens Sager.

Maaske kunde det tænkes, at Kommunen under almindelige Forhold kunde laane af Havnens Midler, men de sidste Aar vilde det have været umuligt for Havnen at laane Penge ud. Havnens Beholdning svandt stadig paa Grund af Udvidelsen, saa det vilde være ganske uforsvarligt af Havnen at binde sine Penge ved et Laan til Kommunen.

Harald Jensen fandt det ikke rart at laane saa mange Penge til 5½ %. Han havde i en af Besvarelserne set, at vedkommende Bank maaske efter Nytaar kunde betjene Byen, og mente deri at se en Antydning af, at denne Bank ventede et bedre Pengemarked efter

Nytaa. Maaske kunde der derfor være nogen Grund til at udsætte Laanet til efter Nytaa for muligvis at opnaa en lavere Rente. 5½ %vardyr,selvom det ganske vist for Øjeblikket vel nok var saa billigt som muligt.

Han vilde rent privat sige, at han ikke var nogen Ynder af den Form, hvormed Formanden indledede denne Diskussion. Formanden havde givet en officiel Afrøfling i en Form, der næsten kunde bringe en til at tro, at Formanden endnu sad i et Embede, hvor Formanden tillige var Politimester. Han erindrede, at saadant var sket før, og han syntes, det var urigtigt at anvende saa skarpe Midler, da der derved bragtes en ikke gavnlig Bitterhed ind i Forhandlingerne. Han vilde, hvis han havde været i Formandens Sted, have anvendt en anden Form end den, Formanden havde anvendt, og som ikke passede sig over for Borgernes valgte Mænd.

Formanden beklagede, at Hr. Harald Jensen ikke syntes om den anvendte Form. Det var ikke hans Sædvane at bruge nogen skarp Form, og Hr. Harald Jensen havde ikke Ret i, at han brugte den ofte, men i dette Tilfælde havde han fundet det rigtigt, da der fra et Medlem var fremkommet ganske urigtige Oplysninger.

En københavnsk Bank havde ganske rigtig antydnet, at den muligvis efter Nytaa kunde yde Byen det ønskede Laan, men Byen maatte saa binde sig for en længere Aarrække, og det kunde ikke anses for tilraadeligt.

Harald Jensen skulde ikke modsætte sig eller fraraade, at Privatbankens Tilbud, der utvivlsomt i Øjeblikket var billigt, blev antaget; hans Udtalelse skulde ikke være andet end en Henstilling.

Angaaende det andet Spørgsmaal vilde han sige, at Takt altid vilde være en Skønssag, hvormed der ikke kunde diskuteres. Hvad en fandt taktløs fandt en anden maaske taktfuldt. Dersom han skulde have sagt, at Formanden altid brugte en skarp Form, havde han sagt fejl, han mente kun, at dette var sket een Gang før.

Simonsen maatte efter Formandens Udtalelse antage, at det kun var overfor ham, at Formanden anvendte en skarp Tone. Han skyldte ikke Formanden Tak for nogen Tillid og skulde nok staa dem, der havde vist ham Tillid, til Ansvar, og han fandt det vedblivende ikke rigtigt, at Formanden som Medlem af Privatbankens Repræsentantskab ikke var traadt tilbage under Forhandlingerne angaaende Laanet.

Mousten erklærede sig enig med de øvrige Medlemmer af Kasseudvalget. Hvorledes

Privatbanken anvendte sine Midler, kom ikke Byraadet ved, og Kommunen havde altid faaet Penge saa billigt som muligt af Privatbanken.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 19. december 1907 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 423-1907)

I følgende Skrivelse til Stiftamtet af 14. d. M. havde Indenrigsministeriet meddelt Samtykke til Optagelsen af et midlertidigt Kommunelaan paa 1 Mill. Kr.

"I Anledning af det med Amtets paategnede Erklæring af 7. d. M. modtagne Andragende fra Aarhus Byraad skulde man til Efterretning og videre fornøden Bekjendtgørelse tjenstlig melde, at Indenrigsministeriet herved meddeler Samtykke til, at Kjøbstadkommunen til Bestridelse af Udgifterne ved de forskjellige nærmere angivne kommunale Foranstaltninger i Aarhus Privatbank optages et midlertidigt Laan, stort 1000000 Kr. paa Vilkaar, at Laanet forrentes med 5 ½ % aarlig, og at den ene Halvdel 500000 Kr., der udbetales straks, tilbagebetales den 3. December 1909, medens den anden Halvdel, der udbetales den 1. Juli 1907, tilbagebetales den 1. Juli 1910. Laanet er uopsigeligt fra begge Sider, og Renten erlægges hver 2. Januar og 1. Juli for den da forløbne Tid.

Med Hensyn til, at der af det nævnte Laan agtes anvendt 11000 Kr. som Bidrag til et nyt Uhr paa Domkirken og 45600 Kr. til delvis Dækning af Udgifterne ved Anlægget af en ny Kirkegaard sydøst for Byen. tilføjes, at man forudsætter, at de ommeldte Beløb ikke komme til Udbetaling, forinden der paa de omhandlede Foranstaltninger er erhvervet fornøden Approbation af vedkommende Myndigheder."

Toges til Efterretning.